1857. N°. 25.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG 27 FEBRUARIJ.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke Nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 26 Februarij.

De Leydsche Afdeeling van de Vereeniging ter bevordering van Fabriek- en Handwerks-Nijverheid in Nederland, heeft in hare vergadering van gisteren, eene kunstbeschouwing gehad van plaatwerken enz., die de verwachting die zij daarvan durfde veronderstellen, verre overtroffen heeft, waarom zij besloten heeft de bezigtiging meer algemeen open te stellen, en wel tot morgen (Vrijdag) des namiddags ten 3 ure. Zoowel de bijdragen der leden als inzonderheid de uitgebreide en keurige verzameling van prachtwerken en kunstplaten, door den Heer van Baak (firma Schreuder & van Baak), voor deze gelegenheid kosteloos geleverd, zal den bezigtigers een genotvol uur kunnen verschaffen. De tentoonstelling is op den Burg.

— De Natuurkundige afdeeling van de Kon. Academie van Wetenschappen zal op Zaturdag aanst. te Amsterdam eene gewone vergadering houden. Als sprekers zullen optreden de HH. P. Harting, W. H. de Vriese en J. A. C. Oudemans.

— De Keizer van Rusland heeft aan den Heer F. K. Gersting, te Alphen aan den Rijn, de zilveren medaille van zijne krooning geschonken, voor een aan Z. M. bij die gelegenheid opgedragen penneschrift.

— Uit Nijmegen wordt gemeld dat Z. M. de Koning aan de Heeren de Bruyne Hautoir en Comp., voor zooverre het Nederlandsche grondgebied betreft, vergunning heeft verleend, voor den aanleg van eenen ijzeren spoorweg van Luik over Tilburg naar Nijmegen.

Ook wordt nog van daar berigt dat de verzakking aan eenige gebouwen nabij de Waal, reeds vroeger gemeld, bij den lagen waterstand op meer schrikbarende wijze is toegenomen. Naar men verneemt, heeft het stedelijk bestuur het dan ook nu noodig geoordeeld, aan de eigenaars der 2 aan de Hessenpoort belendende huizen, waarvan het eene zich van het nevenstaande huis, de Toelast genaamd, bijna heeft losgescheurd, aanschrijving te doen, die huizen te laten afbreken, en zal hetzelfde geschieden met de poort zelve, het wachthuis en het daaraan grenzende stuk ringmuur.

— Eergisteren werd een proeftogt langs den Rijnspoorweg gedaan, die waarlijk belangrijk mag genoemd worden. Zijn wij wel onderrigt, dan is Maandag avond ten 7 ure een expres-trein uit Berlijn vertrokken, die den volgenden morgen omstreeks 10½ uur te Rotterdam aankwam, en alzoo den afstand van Berlijn naar Rotterdam in den bijna ongeloofelijk korten tijd van circa 15½ uur heeft afgelegd. Eene stoomboot, die aan het station gereed lag, moest dien sneltogt tot Londen vervolgen, en alzoo de kortere gemeenschap over Holland met Engeland proefondervindelijk bewijzen. Verder zij hier opgemerkt, dat de weg van Utrecht naar Rotterdam in 52 minuten is doorloopen. (*N. R. C.*)

— De stoornis in de gasverlichting te Zierikzee heeft, dank zij den ijver waarmede de werkzaamheden tot herstel hebben plaats gehad, reeds nu opgehouden.

— De Gemeenteraad van Assen heeft tot eene geldleening van f 22,000 ten behoeve van den Beilerstraatweg besloten.

— Te Ulzen nabij Coevorden heeft de policie 3 valsche munters gevangen genomen. Zij muntten dubbele Pruissische daalders en enkele. Een hunner, die reeds vroeger van dezelfde misdaad was beschuldigd, had te Nieuwersluis van dat geld uitgegeven. Ook de gereedschappen heeft men in beslag genomen.

— Te Vlissingen is op nieuw uit Londen een duikertoestel aangebragt. Men verwacht ook in den loop dezer week nog eene stoomboot en wil daarmede nogmaals beproeven het gezonken stoomschip *Ravensborg* te ligten, alvorens tot het lossen der lading over te gaan. De luiken zijn reeds geopend en twee kisten met specie gered.

— Te Oirschot (Noordbrabant) is eene 12-jarige knaap op het stelen van een stuk van 50 cts. in eenen winkel betrapt. Dit was reeds de derde maal dat hij van diefstal overtuigd werd.

— Het wets-ontwerp voor het lager onderwijs, waarvan wij in ons vorig nommer de strekking hebben opgegeven, is verdeeld in 6 titels en bevat 67 artikelen. De titels betreffen de algemeene bepalingen; — het openbaar onderwijs; — het bijzonder onderwijs; — de akten van bekwaamheid tot het geven van onderwijs (verkregen door het afleggen van examen voor 4 commissien, bestaande uit school-opzieners, daartoe eenmaal 's jaars te vereenigen). — Het toezigt op het onderwijs (door pl. schoolcommissien, school-opzieners en een inspecteur); — en overgangs-bepalingen. Bij het ontwerp is gevoegd eene memorie van toelichting van den Minister van Binnenl. Zaken van 26 fol. bladzijden druks.

Volgens art. 1 van het ontwerp omvat het lager onderwijs het lezen, schrijven, rekenen, de beginselen der Nederl. taal, der geschiedenis, der aardrijkskunde, der kennis van de natuur, der wiskunde en der vormleer.

De onderwijzers zullen zijn hoofd- en hulp-onderwijzers. In sommige gevallen zal de hoofd-onderwijzer worden bijgestaan door een hulp-onderwijzer of kweekeling. Aan den hoofd-onderwijzer wordt vrije woning, of vergoeding toegekend, en eene jaarwedde, als ook eene toelage voor den kweekeling. De jaarwedden zullen zijn ten minste f 400 voor den hoofd-, en ten minste f 200 voor den hulp-onderwijzer, en de toelage ten minste f 25.

Ten aanzien van het onderwijs in 't algemeen luidt art. 21 als volgt:

»Het schoolonderwijs wordt, onder het aanleeren van gepaste en nuttige kundigheden, dienstbaar gemaakt aan de ontwikkeling van de verstandelijke vermogens der kinderen en aan alle christelijke en maatschappelijke deugden.

»De onderwijzer onthoudt zich van iets te leeren, te doen, of toe te laten, 't welk strijdig is met den eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden. Hij prent aan de kinderen dien eerbied in en wekt hen op tot onderlinge liefde en verdraagzaamheid.

»Het geven van onderwijs in de Godsdienst wordt overgelaten aan de kerkgenootschappen. Hiertoe zijn de schoollocalen, buiten de school-uren, voor de leerlingen der school beschikbaar.

»Waar de kinderen van het bezoeken der openbare school, uithoofde van godsdienstige bezwaren der ouders, worden teruggehouden, en deze bezwaren, na een zorgvuldig onderzoek, niet kunnen worden uit den weg geruimd, wordt, indien hieraan kan worden te gemoet gekomen door het oprigten eener bijzondere school, tot het oprigten en onderhouden van zoodanige school, des gevorderd, hulp verleend door middel van een Rijkssubsidie. Het verleenen van zoodanig subsidie geschiedt door de wet."

Art. 25—28 handelen over pensioen ten laste van den Staat, in bepaalde gevallen aan hoofd- en hulp-onderwijzers te verleenen.

Dit ontwerp van wet, dus vangt de Memorie van Toelichting aan, heeft tot grondslag het ontwerp, hetwelk in de vorige zitting onafgedaan bleef.

Dat ontwerp had voornamelijk onder één opzigt aanleiding gegeven tot den wensch des Konings, dat, alvorens verder te gaan, overwogen wierd, of de bezwaren, welke er waren ontstaan, niet konden uit den weg geruimd worden.

Aan die lastgeving is voldaan. Het gewigt en de moeijelijkheid daarvan zijn bij de bewerking ondervonden. Eene proef om tot bevrediging te geraken is nedergelegd in de nieuwe redactie van art. 21.

Voor het overige kon het wets-ontwerp door de tegenwoordige Raadsliedeň des Konings aan Hoogstdenzelve aanbevolen worden als allezins geschikt om, behoudens eenige wijzigingen, ook ten gevolge van aanmerkingen door de Kamer in haar Voorloopig Verslag, op nieuw tot grondslag van het nader en gemeenschappelijk overleg te dienen.

Hierdoor wordt het voordeel verkregen, dat het nader onderzoek zich aan het vroeger gereedelijk zal aansluiten en spoediger kan afloopen. Maar ook tevens, dat er een ruim gebruik kon gemaakt worden van den arbeid, door den voorlaatsten Minister van Binnenl. Zaken, zoo tot herziening van het wets-ontwerp als ter beantwoording van het Voorloopig Verslag, in gereedheid gebragt.

Het hoofdpunt der wet is vervat in bovenstaand art. 21, 't welk in het vorig ontwerp aldus luidde:

»Het onderwijs wordt dienstbaar gemaakt aan de bevordering van zedelijkheid en godsdienst.

De onderwijzers onthouden zich van iets te onderwijzen, te doen of toe te laten, kwetsend voor de godsdienstige begrippen der gezindheid of gezindheden, waartoe de schoolgaande kinderen behooren.

Het geven van onderwijs in de godsdienst wordt overgelaten aan de kerkgenootschappen. Hiertoe zijn de schoollocalen buiten de schooluren voor de leerlingen der school beschikbaar."

Hieromtrent nu wordt in de Memorie van Toelichting hoofdzakelijk het volgende gezegd:

Het onderwerp van dit artikel heeft, van den aanvang af, eenige spanning doen ontstaan; verklaarbaar door het gewigt der belangen.

Is het van de eene zijde een verblijdend teeken, te ontwaren, hoe hoog gewigt in het Vaderland gehecht wordt aan hetgeen het volksonderwijs en de godsdienstige belangen betreft; van den anderen kant is de taak des wetgevers er des te moeijelijker door. Allen te bevredigen, zal hem niet te beurt vallen; zijn streven echter moet zijn aan zoo velen mogelijk te voldoen. De voorzigtigheid raadt hem zulks aan; de billijkheid gebiedt het; want het geldt hier mede de gewetensvrijheid.

De Regering is voor het behoud der gemengde school: de openbare school toegankelijk voor de kinderen van alle godsdienstige gezindheden. Zij acht het verkieslijk in beginsel, dat de toekomstige staatsburgers, te zamen opgroeijende, ook te zamen in de volksschool onderwezen worden, opdat hierdoor de band van eenheid en onderling welwillend verkeer reeds vroeg

worde gelegd. Zij houdt het er voor, dat de gemengde school voor alsnog aan het grooter deel der natie het welgevalligst is. Deze is er aan gewoon en gehecht geraakt.

De Regering wenscht alzoo in de staatsschool de kinderen der onderscheidene godsdienstige gezindheden opgenomen te zien.

Het doel der school moet zijn de verstandelijke vermogens der kinderen te ontwikkelen, hen met nuttige kundigheden toe te rusten; maar ook hun hart te vormen, hen te stemmen tot godsvrucht en deugd.

De vorming van het hart tot zedelijkheid, heeft een krachtigen hefboom in de godsdienst, ja moet daarop gegrond zijn. Harerzijds althans belijdt de Regering van die overtuiging doordrongen te wezen.

Hier intusschen nadert men tot het moeijelijke punt. Welke godsdienst bedoelt men? In welke mate zal men de godsdienst in de school brengen? Hoe zal men gepastelijk in de wet uitdrukken, wat uit zijnen aard bezwaarlijk binnen bepaalde grenzen te omschrijven is?

Om tot eene oplossing dezer vragen te geraken, moeten, zoo de Regering vermeent, drie beginsels op den voorgrond gesteld worden.

1°. De lagere school is niet bestemd om kerkelijk leerstellig onderwijs te geven. Dit is de taak, ja het regt der kerkgenootschappen. 2°. Daar de openbare school toegankelijk moet wezen voor kinderen van verschillende godsdienstige gezindheden, moet hun niets geleerd worden wat daarmede in strijd zoude zijn. De onderwijzer behoort de begrippen van andersdenkenken te eerbiedigen, dien eerbied aan de kinderen in te prenten en hen te stemmen tot onderlinge liefde en verdraagzaamheid. 3°. Datgene wat aan de godsdienst voor het schoolonderwijs ontleend wordt, moet zooveel doenlijk in overeenstemming zijn met de godsdienstige begrippen der bevolking.

In verband met het laatstgemelde nu, mag en kan, naar het inzien der Regering, niet voorbijgezien worden, dat de overgroote meerderheid van ons volk behoort tot de belijders van het Christendom. Die belijders behooren wel is waar tot onderscheidene kerkgenootschappen, maar er is toch een algemeen Christelijk bewustzijn, hetwelk in allen leeft; er zijn daarmede zamenhangende waarheden en gevoelens, welke allen in de harten der kinderen geplant wenschen. Deze behooren te huis in de volksschool van Nederland. De omschrijving en bepaling daarvan liggen echter buiten de grenzen der wet. Bepaalde voorschriften daaromtrent zouden tegen de vrijheid van geweten kunnen strijden. De wet kan in geen geval eene godsdienst voor de school vaststellen. Bovendien, wat op eene plaats mogelijk is of door de behoefte der bevolking geëischt wordt, zal elders niet mogelijk wezen of niet gevorderd worden.

De Regering meent, dat aan deze beginsels over het geheel zich wel aansluit de formule van het Reglement *A*, behoorende bij de schoolwet van 1806, dat de kinderen zullen opgeleid worden tot alle Christelijke en maatschappelijke deugden, mits daaraan bepalingen worden toegevoegd tot handhaving van het beginsel der eerbiediging, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden, en van het regt der kerkgenootschappen om onderwijs in de godsdienst te geven.

Die formule heeft voor zich, dat zij reeds 50 jaren kracht heeft gehad, en genoegzame vrijheid laat om in de onderscheidene behoeften te voorzien.

Aan hen, die de invoering van het Christelijk element in de nieuwe schoolwet niet wenschen uit vrees, dat daaraan eene eenzijdige opvatting worde gegeven, mag de vraag gerigt worden, of zij redelijkerwijze kunnen vergen, dat ter zake van die vrees worde buiten gesloten wat zij zelven eeren en huldigen, en mede als den grondslag van onderwijs en opvoeding beschouwen.

De Regering begeert niets anders, dan dat de openbare gemengde school zóó zij ingerigt, dat de kinderen van alle gezindheden daarvan gerustelijk kunnen gebruik maken. Zij wil alzoo geene eenzijdige rigting volgen of gevolgd hebben.

Gaan de beschouwingen der Regering daarvan uit, dat aan het grooter deel der natie geen onderwijs behoort te worden opgedrongen tegen zijne overtuiging, evenzeer passend en billijk is het, naar haar inzien, ook de wenschen van hen in aanmerking te nemen, die in de openbare school, in weerwil der opname van het Christelijk beginsel, of wel ook om die opname, geene bevrediging vinden, maar voor hunne kinderen eene meer bijzondere godsdienstige opleiding verlangen dan op de algemeene openbare school kan gegeven worden.

Ten einde de bedoelde bezwaren van godsdienstigen aard zooveel mogelijk op te heffen, zou de Regering het wenschelijk achten, dat bij de wet het beginsel wierd vastgesteld, dat, waar de kinderen, ten gevolge van gemoedsbezwaren der ouders, van het bezoeken der openbare school worden teruggehouden, en die bezwaren, na zorgvuldig onderzoek, bleken niet uit den weg te kunnen worden geruimd, tot het oprigten en onderhouden van eene bijzondere school, indien deze aan de bezwaren kan te gemoet komen, en des gevorderd, hulp zal worden verleend, door middel van een rijks-subsidie.

De Regering gelooft, dat dit middel inderdaad zou kunnen worden eene welwillende poging tot bevrediging van verschillende godsdienstige behoeften, tot bescherming in zooverre van gewetensvrijheid, tot geruststelling der gemoederen en bevordering van algemeene tevredenheid.

Met dat al ziet de Regering de bezwaren, welke het middel bij de toepassing zou kunnen opleveren, geenszins voorbij. Zij gevoelt, dat het niet ligtvaardig voor allen, die bezwaren van gemoed zouden willen voorwenden, beschikbaar behoort te worden gesteld. Het is daarom, dat zij een zorgvuldig onderzoek wenscht te zien voorgeschreven omtrent de redenen, welke de oprigting van eene bijzondere school doen verlangen, en of de bezwaren, welke het verlangen deden geboren worden, niet zouden kunnen opgeheven worden; mitsgaders naar de middelen, welke er bij de ouders voorhanden zijn, om zelven in het oprigten en onderhouden eener bijzondere school te voorzien. Eerst dan, wanneer alle maatregelen zullen genomen zijn om zich te verzekeren, dat een subsidie wel zou zijn besteed, zoude hiertoe overgegaan worden, met de noodige zekerheid omtrent de opoffering, welke de belanghebbenden zich in elk geval zullen moeten getroosten.

Eindelijk vermeent de Regering, dat, ter voorkoming van min doelmatige aanwending en ter afsnijding van te groote uitbreiding, het toestaan van het subsidie, mitsgaders de bepaling van de hoegrootheid, door de wet behooren te geschieden.

De Regering vertrouwt, dat bij het aanwijzen van dezen uitweg, de noodige omzigtigheid genoegzaam is in het oog gehouden. Zij vertrouwt, dat de vrijheid aan het bijzonder onderwijs geschonken, op de meeste plaatsen, waar de behoefte daaraan bestaat, gelegenheid zal geven om van dat bijzonder onderwijs gebruik te maken, en dat de gevallen zich dus betrekkelijk zeldzaam zullen voordoen, waarin de Staat helpend tusschen beide zal moeten komen.

’s GRAVENHAGE, 26 Februarij.

Bij den Minister van Financiën is ontvangen een naamlooze brief, uit Leyden, waarin was eene som van *f* 357, wegens aan het land verschuldigde, doch te goeder trouw niet voldane successie- en andere regten.

— De *St.-Cour.* bevat eene algemeene openbare rekenschap van de ontvangst en de besteding der liefdegaven, voor den watersnood in 1855 hier te lande. Daaruit blijkt dat de zuivere ontvangst der collecten en giften, zoowel zonder als met bepaalde bestemming, is geweest *f* 679,208.95$\frac{1}{2}$. Deze som is verdeeld geworden als volgt: Noordbrabant *f* 118,466.14$\frac{1}{2}$. Gelderland *f* 434,670.47. Zuidholland *f* 46,791.38$\frac{1}{2}$ en Utrecht *f* 79,28095$\frac{1}{2}$. Daarenboven zijn in de genoemde provinciën de ingezondene kleedingstukken, ter waarde van *f* 204.25, uitgereikt.

— Volgens de bij het Dep. van Kolonien uit Suriname ontvangen berigten van 21 Jan. hadden de mazelen, waarvan zich eenige gevallen te Nickerie hadden voorgedaan, geheel opgehouden. De meest gewenschte rust en orde heerschten bij voortduur, ook onder de slavenbevolking. De plaats gehad hebbende ongeregeldheden op het etablissement Albina alleen maakten hierop eene uitzondering, doch de Gouverneur vleide zich dat zij, ten gevolge van de door hem genomene maatregelen, zouden hebben opgehouden.

Op Demerary zijn in 10 dagen tijds 130 personen aan de cholera overleden.

— Z. Exc. de Minister van Staat, de Heer Rochussen, die eerstdaags eene buitenlandsche reis zal ondernemen, heeft een prachtig afscheidsdiner gegeven.

Ook bij den Engelschen Gezant heeft een luisterrijk diner plaats gehad.

— Eergisteren is alhier overleden de Heer Ruffa, sedert 30 jaren lid van den Kon. Holl. Schouwburg.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Donderdag 26 Februarij.

In deze zitting is o. a. ingekomen eene missive van den Minister van Koloniën, waarbij, om zooveel mogelijk aan het verlangen van de Kamer te voldoen, worden toegezonden exemplaren van N°s. 74 en 75 van het *Staatsblad van Ned. Indië*, inhoudende het reglement op de drukwerken in Ned. Indië en de bepalingen tot verzekering van de uitvoering en regelmatige werking van dat reglement. Hoewel de Minister gaarne bereid is al die inlichtingen te geven, welke niet strijdig zijn met art. 89 der Gwt, zoo meent hij zich echter te moeten verschoonen andere bescheiden mede te deelen. Drukken en ronddeelen en in handen gesteld van eene Commissie, bestaande uit de Heeren Thorbecke, Mackay, Meeussen, de Brauw en Wintgens.

De Commissien van Rapporteurs zijn gereed met hare eindverslagen: 1°. over het ontwerp tot vaststelling van het gebruik van het kol. batig slot over 1854; 2°. over de onteigening van gronden tot aanleg van den weg van Deventer naar Darmshelte, en 3°. tot opheffing van het bijzonder fonds voor het kanaal van Voorne. — Beraadslagingen bepaald op aanst. Maandag, des morgens ten 11 ure.

Eenige naturalisatie-ontwerpen worden met algemeene stemmen aangenomen.

Daarna volgde eene beraadslaging over de conclusie van het rapport omtrent het verdrag met Hanover betreffende den sluikhandel, welke beraadslaging op voorstel van den Heer v. d. Linden wordt verdaagd tot na den afloop eener hernieuwde overweging door de Commissie.

Hierna wordt de zitting opgeheven.

— De afdeelingen hebben heden het onderzoek van het ontwerp nopens de zamenstelling der regterlijke magt ten einde gebragt.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BELGIE.

BRUSSEL, 25 Februarij.

De Koning heeft voor 335,000 fr. een gedeelte gekocht van het domein Postel, en wordt daardoor grondeigenaar in Nederland.

— In eene steengroeve te Awans is een werkman door eene instorting bedolven geworden. Men heeft dadelijk pogingen aangewend om hem te redden, maar zulks is moeijelijk omdat hij zich in een gat meer dan 12 ellen onder den grond bevindt. Den volgenden dag was men overtuigd dat hij nog leefde.

ENGELAND.

LONDEN, 24 Februarij.

Lord Palmerston heeft in het Lagerhuis verklaard, dat de dag der opening van de conferentie te Parijs, over de zaak van Neufchâtel nog niet is bepaald, doch dat de Vertegenwoordigers der Mogendheden, die haar zullen uitmaken, aangewezen zijn. Hij drukte den wensch uit, dat de Koning van Pruissen, even gematigd in zijn eischen mogt zijn als Zwitserland.

De Regering heeft eene belangrijke overwinning behaald op de Tory's en de Peelisten, met betrekking tot de financiën. In weerwil van het talent van de HH. d'Israëli en Gladstone, heeft het Lagerhuis de voorgestelde

wijziging in de begrooting van den eerstgenoemde, met 286 tegen 206 stemmen verworpen.

— In het Hoogerhuis heeft Lord Derby eene rede gehouden, die 3 uren duurde en ten slotte waarvan hij voorstelde dat het Huis zijne afkeuring zou uitspreken over de jongste vijandelijke handelingen der Britsche Gezaghebbers tegen Canton. — Door Graaf Clarendon werd in een zeer breedvoerig betoog de handelwijze dier Gezaghebbers verdedigd, en als wettig en billijk voorgesteld. — Daarentegen beweerde Lord Lyndhurst, dat de onderneming tegen Canton niet te verdedigen was, dat hij noch in eenig wetsbeginsel, noch in eenigen regel van staatkunde er eenigen grond voor zag. — De Lord-Kanselier verklaarde, dat de Chinezen het tractaat hadden geschonden. — Graaf Grey ondersteunde het voorstel van Graaf Derby, doch zij werd bestreden door den Hertog van Argyll.

— Het huis C. Franghiadt en Zoon, dat veel handel op het Oosten en Egypte dreef, heeft de betalingen geschorst. Het passief moet 80,000 £ bedragen.

— Bijzondere berigten uit China van 3 Jan. melden, dat de Gouverneur van Shanghai, de Mandarijn Syh, plotseling was overleden. Deze gebeurtenis had aldaar veel opgewondenheid onder de lage en dweepzieke klasse der bevolking veroorzaakt, daar zij zijnen dood op rekening der Europeanen stelde. Gedurende 2 dagen was men voor onlusten bevreesd, maar door de houding van de Engelsche en Fransche zeemagt, alsmede door de geestkracht van den Bevelhebber der Tartaarsche troepen is de rust bewaard gebleven.

Over Triëst zijn de volgende berigten van 15 Januarij ontvangen: Eene talrijke Chinesche vloot heeft de Engelsche stoomschepen aangevallen, die voor het fort te Canton lagen. De aanval is mislukt maar de vloot is in goede orde terug getrokken. Lord Seymour had troepen ontscheept, die de voornaamste voorsteden van Canton hadden in brand gestoken.

De vloot der opstandelingen zou zich met die der Keizerlijken te Whampoa hebben vereenigd!

FRANKRIJK.

PARIJS, 24 Februarij.

Aan den Minister van Openbare Werken is een buitengewoon crediet van 8 millioen fr. verleend, ten behoeve van de werken die ten gevolge van den jongsten watersnood onvermijdelijk moeten worden uitgevoerd.

— Bij de Regering zijn niet minder dan 38 aanvragen om vergunning tot aanleg van spoorwegen ingekomen.

— Drie Pastoors van Moulins hebben zich bij den Aartsbisschop en tevens bij den Raad van State, over hunnen Bisschop beklaagd, die een hunner heeft geschorst en twee met diezelfde straf bedreigd, zonder reden te geven. Men is zeer benieuwd naar den uitslag dezer zaak. De drie geestelijken, die de grootste achting en innigste liefde hunner gemeenten mogen genieten, vinden niet weinig deelneming. Ook de Minister van Eeredienst heeft tegen den Bisschop, wegens misbruik van gezag, een klagte bij den Raad van State ingediend.

— Sedert men de verschijning eener groote komeet heeft uitgestrooid, verzamelen zich alhier des avonds talrijke groepen op de straat, rondom zoogenaamde reizende sterrekundigen, die voor eenig geld iets over de zon en maan verhalen, en als men hen naar de komeet vraagt, zich weten te redden door de verzekering, dat die slechts tusschen 4 en 5 ure des morgens met de grootste werktuigen is te zien. Alhier trekt men van alles partij.

— Het dagblad *le Progrès de Calais* is in beslag genomen, omdat daarin eene herziening der grondwet en eene verandering der drukpers-wetgeving was verlangd.

— In de onderscheidene zeehavens wordt aan een groot aantal matrozen verlof gegeven.

— De Koning van Dahomey heeft 2 zijner zonen naar Frankrijk gezonden, ten einde hunne opvoeding te ontvangen. De *Mon. de la Flotte* deelt daaromtrent het volgende mede: Hun vader, de Koning Guezo, is een der magtigste hoofden op de Westkust van Afrika. De hoofdplaats van zijn gebied is Wydah, aan de golf van Guinea, eene stad van omtrent 25,000 zielen. Aan onze handelaren is het vergund geworden aldaar eene factorij op te rigten. Een vijftal jaren heeft de Scheepsbevelhebber Bouet, als Vertegenwoordiger van Frankrijk die streek bezocht, en is aldaar zeer goed ontvangen. De Koning had ter zijner eere eene afdeeling van zijn leger, uit 2000 vrouwen-soldaten of amazones bestaande, bijeengebragt. De Koning Guezo regeert reeds sedert 1817 en heeft door oorlogen zijn gebied ten koste zijner naburen uitgebreid. Hij heeft 3 Ministers, een voor Binnenl. Zaken, een voor Justitie en eén voor de Finantien, die hun ambt levenslang waarnemen. De magt van den Minister van Justitie is zeer uitgebreid. Iedereen is bevreesd voor zijne gevangenissen, waaruit het moeijelijk is te geraken, en zoo iemand bij hem ontboden wordt, gaat hij bevende naar hem toe, zijne ambtsbroeders niet uitgezonderd. Na hen volgen in rang de Gouverneur van Wydah, de district-hoofden en de krijgsbevelhebbers. Iedere rang zoo in de burgerlijke als in de krijgszaken vindt men onder de vrouwen des Konings terug. Men heeft ook 3 vrouwen-Ministers enz., enz. Het leger is 40,000 man sterk en het gezag des Konings wordt geëerbiedigd. Aan den ingang der stad wordt een tiende geheven van al de in- en uitgaande koopwaren. Het land brengt geene steensoorten op, men is verpligt geweest de muren van aarde, met ijzererts vermengd, te bouwen, die echter verscheidene jaren duren. Aan den Bevelhebber van het stoomschip die 's Konings kinderen heeft afgehaald is een luisterrijk onthaal te beurt gevallen.

ITALIE.

De Koning van Beijeren is te Rome aangekomen en heeft reeds een onderhoud met den Paus gehad.

— Men zegt dat de Groothertog van Toscane op het punt is mede eene amnestie uit te vaardigen, echter met eenige uitzondering.

— De Aartsbisschop van Genua heeft verscheidene naamlooze brieven ontvangen, waarin hij met moord bedreigd werd. De schrijver dier brieven, een voormalige Monnik, is in hechtenis genomen.

PRUISSEN.

Te Maagdenburg heeft zich eene commissie gevormd, tot oprigting van een gedenkteeken voor den veldslag bij Rosbach, alwaar op 5 November 1757 Frederik de Groote, met Seidlitz en 25,000 Pruissen, een meer dan dubbel aantal vijanden versloeg.

— Te Cassel, in Hessen, heeft men aan den Gemeenteraad het verzoek gedaan, om wegens den lagen stand der huishuren een aantal onaanzienlijke gebouwen omver te halen, ten einde den huurprijs van de andere te verhoogen.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 23 Februarij.

De Aartshertog Wilhelm is tot Opperbevelhebber des legers benoemd.

— Bij Keiz. besluit is een nieuw stelsel ten aanzien van de passen der reizigers hier te lande ingevoerd. Vele belemmeringen zijn opgeheven.

— De vroeger vermelde leening wordt thans bepaald tegengesproken.

— De Commissie met de regeling der grensscheiding in Bessarabië belast, die hare werkzaamheden wegens de buitengewone koude had moeten staken, heeft die thans hervat.

— De Geestelijkheid blijft voortgaan hare regten, door het Concordaat verkregen, te handhaven. Dezer dagen overleed een Staf-Officier, van de Protestantsche belijdenis, en wel onverwachts, terwijl hij op reis naar Moravie was. De overledene bezat goederen in dat land en ook een eigen familiegraf. Men heeft het lijk daarin ter aarde willen bestellen; doch de Geestelijke aldaar aanwezig, heeft zich daartegen verzet, omdat dit graf oorspronkelijk was bestemd voor lijken van belijders der R. K. godsdienst. Men heeft zich tot den Bisschop te Brünn gewend; doch deze heeft den Geestelijke in 't gelijk gesteld, zoodat het lijk, 't welk inmiddels in eene herberg was nedergezet, niet in het familiegraf, maar ergens anders is begraven.

— De Koning van Beijeren heeft uit eigen beweging aan de dagbladen in zijn rijk de vrijheid geschonken, om de oproeping, ter bijeenbrenging van gelden, van wege de commissie tot oprigting van een gedenkteeken voor Luther te Worms, op te nemen.

— In Beijeren heeft de Minister van Eeredienst, ten gevolge van het houden van predikatien door de Jesuiten aldaar te lande, eene circulaire aan de Bisschoppen gerigt, waarin hij hun herinnert, dat de wet van 7 Nov. 1843 nog in volle kracht is, en dat, door buitenlandsche geestelijken geene priesteroefeningen mogen gehouden worden, en het den Bisschoppen niet meer vrij staat Jesuiten tot dat doel te beroepen, daar het houden dier oefeningen voorzeker met even goed gevolg door in het land gevestigde Priesters geschieden kan.

TURKYE.

De Regering heeft afgezien van het voornemen om 10,000 man troepen naar de Donau-Vorstendommen te zenden, ter vervanging van het Oostenrijksche bezettingsleger, maar zal, ter verzekering der rust, in de nabijheid eene afdeeling troepen gereed houden, welke des noods in Moldavie of Wallachye zou kunnen trekken.

— In het Perzische leger moet veel ontevredenheid heerschen, omdat het sedert geruimen tijd geene soldij ontvangen heeft. De moeder van den Shach moet haren invloed aanwenden, om het herstel des vredes met Engeland te bevorderen.

Burgerlijke Stand.

Van den 19 tot en met den 25 Februarij 1857.

BEVALLEN: A. W. F. van Dissel, geb. van der Blom, Z. — L. Dusoswa, geb. Straatman, D. — D. Kok, geb. van de Wetering, D. — D. du Pree, geb. Maartense, Z. — E. M. Hann, Z. — W. C. Koreman, geb. Wendel, Z. — C. Kriek, geb van Zonneveld, Z. — J. C. G. Rozendaal, geb. van Putten, D. — W. de Bruin, geb. Stikkelorum, D. — E Eykelenboom, geb. Turion, Z. — H. Onwerkerk, geb. Bavelaar, Z. — M. Derogee, Z. — M. J. Hoek, geb. van Oosten, Z. — M. C. van der Mark, geb. van Solingen, Z. — J. M. Ram, geb. Roelandse, D. — C. Schenk, Z. — M. van Duuren, geb. Mulder, Z. — A. van der Voorden, geb. van Beek, D. — A. van Oijen, geb van der Veer, Z. — G. van der Meer, geb. van Rhyn, Z. — A. C. van Zutphen, geb. van der Maas, D. — J. M. Righart van Gelder, geb. Vervoorn, D. levenl. — A. E. van Buggemen, D. levenl. — C. Couvee, geb. Huibregtsen, Z. levenl. — J. van der Pluym, geb. Schouten, D. — J. W. Kok, geb. Jong, D. — P. J. A. Ysselsteijn, geb. Timmermans, Z. — C. M. Brittijn, D. en Z. tweel.

GEHUWD: H. Graaf, Jm. en J. Kreuzer, Jd. — J. Tiele, Jm. en J. Simons, Jd. — J. Louwerier, Jm. en M. Stavleu, Jd. — J. M. D. Witmans, Jm. en J. J. van der Kaay, Jd. — J. J. Groen, Jm. en M. Segaar, Jd.

OVERLEDEN: M. H. G. Christiaanse, Z., 9 m. — Joh^{a} Plaizier, 18 j. — D. H. L. Moltzer, geb. Muller, 68 j. — J. van Wageningen, D., 2½ j. — J. Overduyn, 87 j. — M. Biegstraten, geb. Looijens, 64 j. — G. Durks, 50 j. — F. van den Berg, Z., 11 m. — G. B. Verburgt, Z., 1 m. — C. B. Eichman, geb. Veefkind, 36 j. — J. Franchimon, Z., 7 w. — G. Jansen, geb. Gabriel, 65 j. — E. J. Luberti, geb. Humbert, 60 j. — J. M. Choufour, 64 j. — J. Korenhof, geb. Raart, 57 j. — M. L. Heys, geb. van Erkel, 72 j. — M^{a}. Bonte, 36 j. — M. A. Richard, Z., 3 m. — A. C. Schenk, Z., 2 d. — M. F. van Dissel, D., 2 m. — K. D. Goevoet, geb. van der Linden, 39 j. — A. Gerlach, geb. Blankhart, 82 j. — C. W. Ankerna, D., 2 m.

KERKNIEUWS.

Z. M. heeft goedgekeurd de beroepingen van Predikanten door de Kerkeraden van de volgende Herv. gemeenten: van Ter Aa, op P. A. T. Nahuys, Cand.; van 's Heer-Abts- en Sinoutskerke, op W. Kluever, Pred. te Cothen; van Hendrik-Ido-Ambacht, op C. P. van Tooren, Pred. te Bergeik; en van Zevenhuizen, op G. H. van Borssum Waalkes, Pred. te Herwijnen.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van een ZOON, P. J. A. TIMMERMANS, geliefde Echtgenoote van

LEYDEN, 24 Februarij 1857. P. F. J. YSSELSTEYN.

Tot diepe smart harer Kinderen, Behuwd-, Klein- en Achter-Kleinkinderen, overleed heden alhier in den ouderdom van 85 jaren, onze onvergetelijke Moeder BETJE WOLF, Weduwe van S. A. VAN PRAAG.

Namens gezamenlijke Bloedverwanten,

GOUDA, 21 Februarij 1857. N. S. VAN PRAAG.

Heden overleed te *Dalfsen*, in den ouderdom van bijna 86 jaren, mijne geliefde Moeder MIETJE VOS, geb. VAN ESSEN.

LEYDEN, 23 Februarij 1857. B. H. VOS.

Algemeene Kennisgeving.

Voor de belangstelling bij de bevalling mijner Echtgenoot, betuig ik bij deze mijnen dank.

LEYDEN, 27 Februarij 1857. J. P. W. SCHERMER.

FAILLISSEMENT.

Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, van den 24sten Februarij 1857, is HENRICUS ALOFS, *Banket- en Koekbakker en Winkelier te Leyden*, verklaard in **Staat van Faillissement**, aanvang genomen hebbende den 23sten derzelfde maand. Tot Regter-Commissaris is benoemd de Edel-Achtbare Heer Mr. J. W. SCHUURMAN en tot Curator de Ondergeteekende.

LEYDEN, 26 Februarij 1857. Mr. J. G. DE SAIN.

De **Rangschikking** van den Insolvent verklaarden Boedel van LAMBERTUS EMANUEL BLOM, te *Lisse*, door den Edel-Achtb. Heer Regter-Commissaris opgemaakt zijnde, wordt op heden ter Griffie van de Arrond. Regtbank te *Leyden* nedergelegd, ter inzage van een ieder, gedurende *veertien* dagen.

C. VAN DORP, Curator.

GEREGTELIJKE AANKONDIGING.

Bij Brieven van Meerderjarigverklaring door den Hoogen Raad der Nederlanden, verleend den 4den Februarij 1857, goedgekeurd bij Koninklijk besluit dd. 14 Februarij 1857, No. 73, geregistreerd den 23sten Februarij 1857, zijn aan HERMANUS ANTONIUS SCHMIER, wonende te *Leyden*, gegeven al de regten bij de Wet aan Meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van Art. 478 Burgerlijk Wetboek.

Geschiedende hiervan aankondiging ter voldoening aan Art. 486 Burgerlijk Wetboek.

C. J. FRANÇOIS,
Procureur bij den Hoogen Raad.

GRANDE SOIRÉE MUSICALE,

DONNÉE PAR

Mr. LEOPOLD DE MEYER,

Pianiste de S. M. l'Empereur d'Autriche etc. etc.,

ET

Mr. M. GUGLIELMI,

Premier Baryton du Théâtre Impérial Italien de Vienne,

Lundi 2 Mars 1857, à 7 heures du soir,

DANS LA SALLE DES CONCERTS.

Programme.

No. 1. Fantaisie sur des motifs d'Ernani, composée et exécutée par Mr. LEOPOLD DE MEYER.

» 2. »Le Lac," poésie de Lamartine, musique de Niedermeyer, chantée par Mr. M. GUGLIELMI.

» 3. Souvenir d'Italie, composé et exécuté par Mr. LEOPOLD DE MEYER.

» 3. Grand Air de l'Oratorium Paulus, »Gott sei mir gnädig," de Mendelsohn-Bartholdy, chanté par Mr. M. GUGLIELMI.

Pause.

» 5. Marche triomphale d'Isly, composée et exécutée par Mr. LEOPOLD DE MEYER.

» 6. Grand Air de la Favorite de Donizetti, chanté par Mr. M. GUGLIELMI.

» 7. Grande fantaisie sur le Prophète, composée et exécutée par Mr. LEOPOLD DE MEYER.

Prix de l'Entrée *f* 1.49.

☞ On trouvera des Cartes chez les marchands de Musique.

De *Plaatselijke Commissie voor Geneeskundig Toevoorzigt*, te *Leyden*, in aanmerking nemende de hier ter Stede heerschende Kinderziekte, acht zich verpligt de Ingezetenen niet slechts opmerkzaam te maken op het nut der Koepok-Inenting in het algemeen, maar bijzonder ook op het doelmatige van eene herhaalde Inenting (revaccinatie).

A. HASEBROEK, *President*,
LEYDEN, 24 Februarij 1857. H. A. REICHE, *Secretaris*.

☞ Ieder wordt gewaarschuwd aan niemand eenig **crediet** te verleenen of iets te leveren op naam van den Ondergeteekende, als zullende daarvoor geene betaling geschieden.

WARMOND, 22 Februarij 1857. W. M. KOOY.

WORDT GEVRAAGD

op een Buiten nabij *Leyden*, eene bekwame **Keukenmeid**, van de P. G. Brieven *franco* aan het Hulp-Postkantoor te *Noordwijk*, onder letter **E**.

OPENBARE VERKOOPING,

op Dingsdag 10 Maart 1857, des voormiddags ten 10 ure, in het *Hof van Holland*, te *Noordwijk-Binnen*, ingevolge bekomene magtiging van het *Provinciaal Hof van Zuidholland*, van:

Eene kapitale BOUWMANSWONING, ook ingerigt tot BROODBAKKERIJ, met STALLING voor 10 Koeijen, groote SCHUUR, HOOIBERG, verdere TIMMERING EN ERVE, staande en gelegen aan de Voorstraat te *Noordwijk-Binnen*, en van verschillende partijen extra best WEI- EN TEELLAND, onder gezegde Gemeente gelegen, te zamen groot 17 bunders, 96 roeden en 35 ellen, in 10 perceelen.

Nadere inlichtingen te bekomen ten Kantore van den te *Noordwijk* residerenden Notaris Mr. C. C. VAN DER SCHALK.

DE ANTIRHEUMATISCHE BALSEM

van Dr. OCKER J.ZOON, Practiserend Geneesheer en Chirurgijn, vroeger te *Texel*, thans te *Oostzaan*, is het beste middel tegen **Jigt, Zinkings en Rheumatismus.** Zamengesteld uit de fijnste chemische præparaten, zoo uit het mineralen-, planten- als dierenrijk, is deszelfs werking snel en grenst aan het wonderbare.

Treffend zijn de resultaten welke dit middel reeds gedurende onderscheidene jaren heeft opgeleverd. Menigvuldig zijn de genezingen, en daar waar de geneeskunst scheen uitgeput, waar alle hoop scheen ontvloden te zijn, mogt de Lijder zich weldra in een spoedig herstel verblijden.

Wegens deszelfs oplossende, ontstekingwerende en pijnstillende eigenschappen, is het almede een voortreffelijk middel, bij alle plaatselijke *pijnen en ontstekingen*, bij *verharding*, *verrekking*, *ontwrichting*, *verstijving*, *kneuzing*, *kliergezwellen* en andere *aanzwellingen*.

Het vermeerderd debiet, de dagelijksche ondervinding in mijne praktijk, de gunstigste berigten mijner Depôthouders, de menigvuldige genezingen, en de gemoedelijke overtuiging van deszelfs alle andere middelen overtreffende geneeskracht, stellen het mij ten pligt dit middel voortdurend aan te bevelen.

De kosten van de ordinaire flacon met voorschrift is . . *f* 0.90.
Van de dubbele flacon . . . . » 1.80.

Hetzelve is te verkrijgen bij den Hoofd-Depôthouder Dr. OCKER J.ZOON, te *Oostzaan*, en verder: Leyden, L. G. SMEENK, Apoth., B. WIJNBEEK, op de Haarlemmerstraat. — Amsterdam, W. J. VAN DULSTEIN, Apoth. Warmoesstraat bij de Nieuwebrugsteeg, N. 452; REUSCH EN WEISSENBRUCH, Apoth., Bloemmarkt, No. 181. — Delft, Wed. P. J. PALING, Apoth. — 's Gravenhage, G. BISSCHOP, Apoth., Fluweelen Burgwal No. 130. — Rotterdam, VAN SANTEN KOLFF, Apoth., J. M. VAN HULSTEIN, Apoth.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG 25 Februarij.

			Laagst koers.	Hoogst koers.	Slotkoers.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à $2\frac{1}{2}$	pCt.	$63\frac{5}{8}$	—	—
Dito Certificaten	» 3	»	$75\frac{15}{16}$	$76\frac{1}{16}$	$75\frac{15}{16}$
Dito dito	» 4	»	$95\frac{9}{16}$	$95\frac{15}{16}$	$95\frac{11}{16}$
Amortisatie Syndicaat	» $3\frac{1}{2}$	»	—	—	—
Handelmaatschappij	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
O. I. Leening	» 4	»	—	—	—
Aandeelen Holl. Spoorweg	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
Dito Rijn-Spoorweg	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	» 3	»	—	—	—
Dito dito	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5	»	$104\frac{1}{8}$	—	—
Dito dito 1828 en 1829	» 5	»	$103\frac{1}{8}$	—	—
Certif. bij dito 1831 en 1833	» 5	»	—	—	—
Dito 1840	» 4	»	$84\frac{3}{4}$	—	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	» 4	»	$84\frac{1}{4}$	$84\frac{3}{8}$	—
Dito dito Nieuwe	» 4	»	—	—	—
Inschrijving in Assign.	» 6	»	—	—	—
Certificaten van dito	» 6	»	—	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500	»	—	—	—
Dito Obligatiën	» 4	»	$78\frac{1}{2}$	—	—
PRUISSEN, Obl. te Londen	à 4½	pCt.	—	—	—
SPANJE, Obligatiën	» $1\frac{1}{4}$	»	$24\frac{1}{8}$	$24\frac{3}{16}$	—
Dito Obligatiën	» 3	»	$41\frac{1}{4}$	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3	»	$37\frac{1}{4}$	$37\frac{5}{16}$	$37\frac{5}{16}$
Bewijzen Coupons			$6\frac{11}{16}$	$6\frac{3}{4}$	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	» 5	»	$80\frac{3}{4}$	—	—
Dito	» 4	»	—	—	—
Dito Metall.	» 5	»	$76\frac{1}{4}$	$76\frac{3}{8}$	$76\frac{1}{4}$
Dito Nieuwe	» 5	»	$86\frac{1}{4}$	$86\frac{3}{8}$	$86\frac{1}{4}$
Dito 1847	» $2\frac{1}{2}$	»	$39\frac{1}{4}$	$39\frac{3}{8}$	—
BELGIE	» $2\frac{1}{2}$	»	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	» $2\frac{1}{2}$	»	52	—	—
Dito dito	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
BRAZILIE, 1824 100 £	» 5	»	99	—	—
PORTUGAL, te Londen	» 3	»	$45\frac{3}{16}$	$45\frac{5}{16}$	$45\frac{5}{16}$
SARDINIE	» 5	»	—	—	—
PERU, Geldleening 1853	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
VENEZUELA, Obligatiën 6 pCt. nu	» $4\frac{1}{2}$	»	$34\frac{7}{8}$	35	—
GRENADA, Obligatiën	» $2\frac{1}{2}$	»	$21\frac{1}{8}$	$21\frac{3}{16}$	—
MEXICO, Obligatiën 1851	» 3	»	21	$21\frac{1}{8}$	—
N.-AMERIKA, Bankactiën			$1\frac{1}{8}$	$1\frac{3}{16}$	—

Grieken $5\frac{5}{8}$ $5\frac{11}{16}$.

Koers van het Geld: Beleening 4½ pCt. Prolongatie 4 pCt. Wissel-Disconto 5.

De Wisselkoers der Gouden Tienguldenstukken is *f* 9.70 à 9.80.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.